

Un nou fragment d'inscripció procedent d'Empúries

Marc Mayer*

Un fragment d'una placa inscrita romana d'Empúries es conserva ara en mans privades procedent d'una troballa superficial de data indeterminada.¹ L'entitat material del fragment no és important però les seves característiques de suport i paleogràfiques el fan significatiu. Procedirem a la seva descripció i, a continuació, comentari. Es tracta del fragment superior dret d'una pedra de calcària rosada de Chemtou (Tunísia), desbastada només a la part posterior i polida parcialment als talls laterals, la qual cosa ens fa veure que era encastada en algun tipus de suport o monument.

Dimensions: 9'6 cm d'alçada màx. x 11 amplada màx. x 3,7-0,6 cm gruix.

Alçada lletres: 2'5 cm

Interliniació: 5'5; 0'5 cm

[-----]

[---] NS

[---] + ET

Lletres capitals amb una certa tendència a la llibrèria de la qual fins ara no teníem exemples a Empúries.

* Universitat de Barcelona.

¹ Volem agrair a Magí Miret del Servei d'Arqueologia de la Generalitat de Catalunya, la notícia i l'accés a la peça.

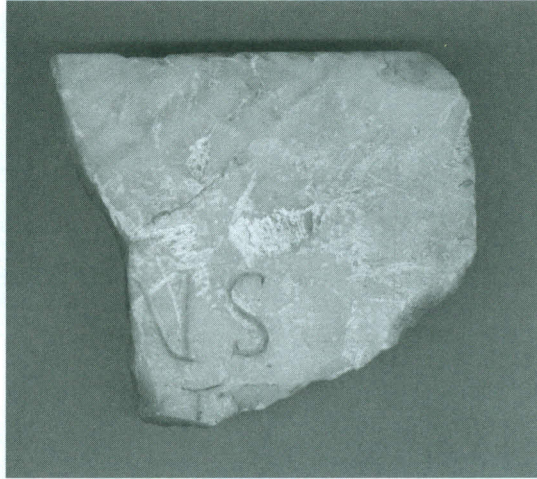

LÁMINA 1. Nou fragment d'inscripció d'Empúries

La presència de pautat amb indicació d'interliniació sobre la primera línia conservada ens fa evident que hi hagué una línia superior entre el pautat conservat i el marge. Molt possiblement es pugui tractar d'un nom de divinitat si la considerem votiva o dels déus *Manes* si la creiem funerària en la forma *D·M.*²

El final de la primera ratlla visible ens fa pensar potser en la primera possibilitat car la forma en *-ns* sembla l'acabament d'un *cognomen* en nominatiu del tipus *Clemens*, *Prudens*, *Amans*.³ La segona ratlla conservada comporta possiblement la conjunció et coordinant un elenc de difunts en una inscripció funerària, o bé en el cas d'una votiva, indicant els dedicants.

Material i escriptura ens portarien a datar aquesta inscripció al segle II dC i concretament potser en la seva primera part.

La peça en calcària de Chemtou troba el seu paral·lel en nombrosos exemples a *IRC III*⁴ i *IRC V*⁵ encara que siguin més freqüents les plaques polides per darrere⁶. Aquest

² No manquen exemples a Empúries de presència d'aquesta fórmula, però no amb nominatiu a continuació com sembla ésser el cas.

³ Cf. H. SOLIN – O. SALOMIES, *Repertorium nominum gentilium et cognominum Latinorum*, Hildesheim 1.988, p. 445.

⁴ Cf. G. FABRE – M. MAYER – I. RODÀ, *Inscriptions romaines de Catalogne III. Gerone*, París 1991 (= *IRC III*), núms. 38, 43, 45, 60, 67, 87, 92, 95, 99, 103, 112, 114, 127, 129, 138, 146, 154). Cf. a més pp. 7-8 per als materials.

tipus de plaques són, generalment, de caràcter honorífic més que funerari, per la qual cosa és molt plausible que aquest sigui també el de la que comentem. Pel que fa a la paleografia hem comentat ja la seva singularitat en el context de la romana *Emporiae*. La presència d'aquest tipus d'escriptura mostra un context culte del tipus del que dona origen a la inscripció mètrica d'Aesso (Guissona), *IRC* II, 76 (= *AE* 1.968, 236) que conté un poema escrit en un tipus d'escriptura molt semblant.⁷ Aquests fets i no el contingut de la inscripció ens ha impulsat a publicar aquest nou fragment que documenta un estadi de la cultura escrita emporitana fins ara gairebé absent en les restes materials conegudes i publicades⁸ la qual cosa justifica la nostra breu nota.⁹

⁵ Cf. G. FABRE – M. MAYER – I. RODÀ, *Inscriptions romaines de Catalogne V. Suppléments aux volumes I-IV et instrumentum inscriptum*, París 2002 (= *IRC* V).

⁶ No són polides per darrere *IRC* III 38, 99, 112, 114 i 129 i els núms.195-219 són de "giallo antico" de Chemtou a *IRC* V, els suplementes a *IRC* III 198, 204, 206, 211, 212, 213, 216.

⁷ Cf. G. FABRE – M. MAYER – I. RODÀ, *Inscriptions romaines de Catalogne II. Lérida*, París 1985 (= *IRC* II), núm. 76, pp. 115-116 i làmina XXXVI del segle II dC.

⁸ Potser l'element epigràfic d'escriptura més semblant sigui *IRC* III 16 de caràcter votiu i en aquell cas sobre "pavonazetto" d'Afyon i també potser *IRC* III 54 i 55 i datats al segle I dC on hi ha una tendència més actuària que librària.

⁹ En el moment de la notícia d'aquesta peça era ja imprès *IRC* V.